

PROJECTPLAN
Pilot Nieuwe Schoolbibliotheek
IKC De Appelhof

PROJECTPLAN

Pilot Nieuwe Schoolbibliotheek

IKC De Appelhof

versie: 13 januari 2022

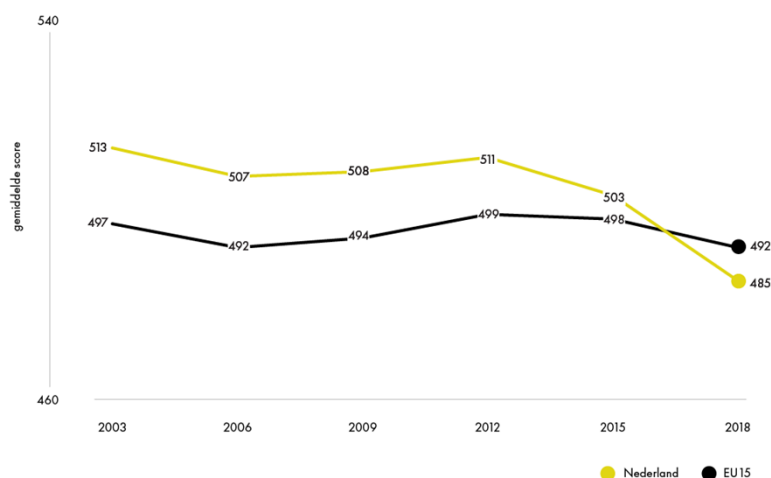
Inleiding

Schooldirecteur Marja Derks maakt zich zorgen over het leesgedrag van leerlingen op haar school. Veel leerlingen hebben een beperkte leesmotivatie en er wordt thuis weinig (voor)gelezen. Hierdoor neemt ook de leesvaardigheid van leerlingen af. Om het vaardigheidsniveau op peil te houden moet iemand de vaardigheid met regelmaat uitvoeren. Het beheersen van een vaardigheid kun je dus verliezen. Motivatie, gedrag en routine spelen dus een rol om de afnemende leesvaardigheid te kantelen. Een leven lang.

De situatie op IKC De Appelhof is niet uniek. Het sluit aan op een landelijke trend. Nederlandse jongeren lezen steeds minder vaak en met steeds minder plezier. Dit heeft landelijk een zichtbaar effect op de leesvaardigheid van 15-jarigen, zoals blijkt uit de driejaarlijkse internationale PISA-studie¹ naar leesprestaties. We zien sinds 2003 een dalende lijn, met een zeer sterke daling in de afgelopen drie jaar. De gemiddelde leerprestaties van Nederlandse jongeren ligt inmiddels onder het gemiddelde van de EU15.²

PISA-2018

Gemiddelde toetsscores leesvaardigheid PISA-2003 t/m PISA-2018 (Nederland, EU15)

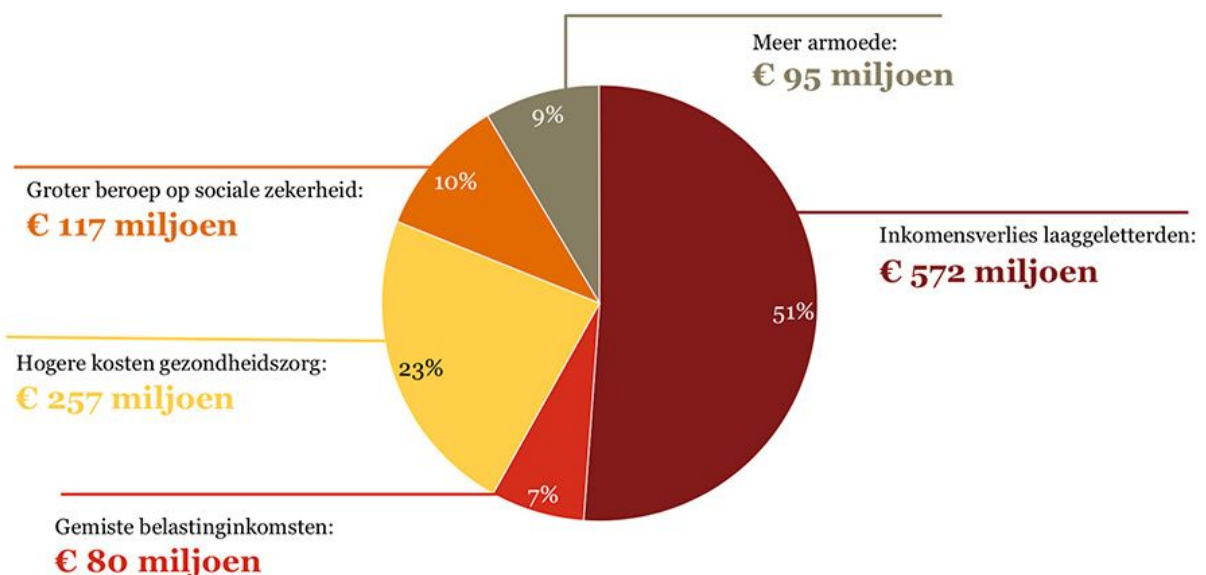

¹ PISA staat voor Programme for International Student Assessment. <https://pisa-nederland.nl/resultaten2018/>

² EU15: België, Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Verenigd Koninkrijk en Zweden.

Bijna een kwart van de Nederlandse 15-jarigen leest niet op het niveau dat nodig is om goed mee te doen op school en in de samenleving. Zij dreigen als laaggeletterde het onderwijs te verlaten. PriceWaterhouseCoopers berekende in 2018 in opdracht van Stichting Lezen en Schrijven de maatschappelijke kosten van laaggeletterdheid³. De maatschappelijke kosten zijn €1,13 miljard per jaar. Deze kosten komen voor rekening van de laaggeletterden zelf, de werkgevers, de zorgverzekeraars en de overheid (Velthuijsen & Schaufeli; p5). Laaggeletterdheid raakt ook direct aan de welvaart van mensen zelf. Uit de onderstaande figuur blijkt dat laaggeletterden jaarlijks € 572 miljoen aan inkomen mislopen door hun beperkte basisvaardigheden. Hun positie op de arbeidsmarkt is zwak. Laaggeletterden doen vaker een beroep op collectieve voorzieningen.

Maatschappelijke kosten van laaggeletterdheid in Nederland per jaar, per categorie

Bron: PwC, 2018

Marja Derks agendeerde dit onderwerp tijdens het schoolbezoek van toenmalig wethouder Sjef van Elk in januari 2020, aansluitend op de kick-off van de Nationale Voorleesdagen. Hij bracht de directeur in contact met de bibliotheek. School en bibliotheek maakten samen een eerste plan om de leesomgeving op school een impuls te geven. In deze pilot richten we ons op realiseren van een infrastructuur als basis voor gerichte leesbevorderingsactiviteiten op school. Een mooie en uitnodigende leesomgeving is dan ook slechts een eerste stap om kinderen te stimuleren vaker en met meer plezier te lezen. In de realisatie hiervan betrekken we ook het Pax Christi College. Zo ontstaat een mooie lokale samenwerking.

³ Velthuijsen, J.W. & M. Schaufeli (2018). Vervolgonderzoek naar maatschappelijke kosten van laaggeletterdheid. Amsterdam: PriceWaterhouseCoopers Advisory N.V.

Wat willen we bereiken?

Via deze pilot gaan we proefondervindelijk ontdekken hoe we de ketensamenwerking op dit beleidsaspect lokaal goed kunnen vormgeven voor een gezamenlijke meerjarige aanpak. Het stimuleren tot lezen is een belangrijke taak voor scholen, maar niet alleen voor hen. Het voorkomen van laaggeletterdheid is een brede maatschappelijke opgave en vraagt om lokale samenwerking. We kiezen met deze pilot voor een werkwijze met een concreet en tastbaar resultaat. In plaats van de ketensamenwerking alleen nader uit te werken aan overlegtafels.

De negatieve trend met betrekking tot leesprestaties keren we niet op korte termijn. We moeten namelijk een gedragsverandering realiseren bij de leerlingen, ouders en onder leerkrachten en pedagogisch medewerkers. Dit vraagt om een meerjarige, lange termijn aanpak. Tijdens de pilotfase werken we samen met de kinderopvang, het onderwijs en bibliotheek aan een beleidsstrategie om de leesmotivatie en -vaardigheid van kinderen van 0 tot 18 jaar te vergroten.

We formuleren in dit projectplan gezamenlijke doelen op korte en lange termijn. De korte termijn doelen zijn meer specifiek voor deze pilot. Met de lange termijn doelen verbinden we de pilot aan de meerjarige beleidsstrategie.

Korte termijn doelen

- IKC De Appelhof beschikt aan het einde van de pilot over een rijke, eigentijdse boekencollectie en mooie en uitnodigende leesomgeving op school voor kinderen van 2 tot 13 jaar.
- IKC De Appelhof heeft aan het einde van de pilot een geschoolde leescoördinator en een leesplan om leesbevordering met gerichte activiteiten te borgen binnen het schoolbeleid.
- Leerlingen van IKC De Appelhof doen betekenisvolle ervaring op met het ontwerpen en inrichten van een ruimte (techniekonderwijs) en met democratie en inspraak (burgerschapsonderwijs).
- Leerlingen van het Pax Christi College doen betekenisvolle praktijkervaring op met het technisch ontwerpen, bouwen en inrichten van een ruimte en met projectmatig werken.
- Intensiveren van een ketensamenwerking tussen kinderopvang, onderwijs, bibliotheek en gemeente.

Lange termijn doelen

- Drutense kinderen en jongeren ervaren significant en aantoonbaar meer plezier aan het lezen.
- Drutense kinderen en jongeren besteden significant en aantoonbaar vaker tijd aan diep lezen op school en thuis.
- Drutense kinderen van 0 tot 13 jaar worden significant en aantoonbaar thuis vaker voorgelezen.
- De leesvaardigheid van Drutense kinderen en jongeren is significant en aantoonbaar verbeterd.

Wat gaan we doen?

In de pilotperiode voeren we een aantal concrete activiteiten uit. Deze activiteiten richten zich op het realiseren van de eerder beschreven korte termijn doelen. De activiteiten beschrijven we hieronder in een zekere mate van volgtijdelijkheid.

1. *Collectiescan, saneren en vervangen huidige boekencollectie*

Een leescoach van de bibliotheek voert op IKC De Appelhof een collectiescan uit. De collectiescan is een inventarisatie van de huidige boekencollectie. De leescoach beoordeelt of de boeken voldoen aan de criteria voor een actuele en gevarieerde collectie. De school krijgt vervolgens een advies over het saneren en vervangen van de boeken. De collectiescan en het vervangen van de boekencollectie komen grotendeels voor rekening van de school. IKC De Appelhof vraagt voor het vervanging ook een bijdrage aan bij het KION Kinderfonds. KION verzorgt op het IKC de peuteropvang en buitenschoolse opvang. Ook zij kunnen gedurende de opvanguren gebruikmaken van de collectie en de ruimte. De gemeente draagt eveneens financieel bij aan de kosten voor de vervanging.

2. *Cursus Open Boek*

Om leesbevordering en –beleving duurzaam te borgen binnen het leesprogramma en schoolbeleid leiden scholen leerkrachten op tot leescoördinator. Deze leerkrachten volgen de cursus Open Boek. Bibliotheek Rivierenland verzorgt de cursus. De cursus richt zich op leesbevordering en –beleving, kennis over de jeugdliteratuur, de relatie tussen leesinteresse, begrijpend lezen en werkstukken, de schoolbibliotheek en professionalisering van het team op dit gebied. De eindopdracht is het maken van een leesactiviteitenplan. Dit plan gaat onderdeel uitmaken van het beleidsplan taalonderwijs. Ook leerkrachten van IKC De Kubus en basisschool 't Geerke doen mee. Aan de cursus doen 12 leerkrachten mee. De cursus is reeds gestart.

3. *Ontwerpen nieuwe schoolbibliotheek en ontwerpkeuze*

Leerlingen uit groep 6 t/m 8 van IKC De Appelhof dagen we creatief uit om een ontwerp te maken van de nieuwe schoolbibliotheek. Ook kiezen de leerlingen het uiteindelijke ontwerp. Hiermee wordt de nieuwe schoolbibliotheek ook echt een ruimte van de leerlingen. We maken ze daarmee mede-eigenaar van de schoolbibliotheek. Het project sluit op deze manier aan bij het techniek- en burgerschapsonderwijs. Er komt een overzicht van de technische eisen. De bibliotheek levert hiervoor informatie aan over een aantrekkelijke presentatie van de boeken.

Voor de uiteindelijk ontwerpkeuze presenteren de leerlingen de drie of vier mooiste ontwerpen op het Pax aan een panel met daarin bijvoorbeeld docenten, de rector, directeur of manager van de bibliotheek en de wethouder onderwijs. Dit panel kan dan nog suggesties doen en ideeën aandragen voor verbetering en realiseerbaarheid. De leerlingen oefenen zo ook hun presentatievaardigheden en om te gaan met feedback.

4. *Technisch ontwerp en bouw*

Dit schooljaar start het Pax Christi College met het Ondernemend Leren. Binnen dit concept doen leerlingen betekenisvolle praktijkervaring op buiten het eigen klaslokaal. We zien kansen om deze pilot te verbinden aan die onderwijsvisie. Verder kunnen we het techniekonderwijs op het Pax praktisch ondersteunen. De leerlingen van het Pax gaan met ondersteuning van hun docenten aan de slag met het bouwen van o.m. het meubilair en de inrichting van de ruimte. In deze fase zijn ook leerlingen van IKC De Appelhof betrokken om mee te bouwen en in te richten. De gemeente Druten stelt een werkbudget beschikbaar aan het Pax voor onder meer het technisch ontwerp en de aanschaf van materialen. We zetten in op realisatie van de fysieke schoolbibliotheek aan het eind van het huidige schooljaar 2021-2022.

5. *Nulmeting Monitor de Bibliotheek op school*

Bibliotheek Rivierenland neemt op IKC De Appelhof gedurende de pilotperiode de vragenlijsten behorend bij de Monitor de Bibliotheek op school. Er is een vragenlijst voor leerkrachten en een vragenlijst voor leerlingen uit groep 5 t/m 8. Deze vragenlijsten geven inzicht in het leesgedrag en leesplezier van leerlingen en de leesactiviteiten op school. De uitkomsten van deze nulmeting helpen bij de verdere ontwikkeling van het leesonderwijs en toekomstige leesbevorderingsactiviteiten. We leggen hiermee ook een link naar de lange termijn doelen.

6. *Schoolbibliotheeksysteem Aura*

In de ontwerp- en bouwfase wordt rekening gehouden met de plaatsing van het schoolbibliotheeksysteem Aura. De school krijgt inzicht in de keuzes en leengedrag van leerlingen. Ook maakt het systeem de collectie digitaal inzichtelijk en helpt leerlingen bij het zoeken naar een boek. Aura kan ook gebruikt worden om boeken uit te lenen. Daarmee kunnen leerlingen thuis verder lezen. We willen ook het leesgedrag thuis stimuleren. Op dit moment ontvangen auteurs geen vergoeding voor uitleningen uit de boekencollectie van een school. Dit is eerder dit jaar ter discussie gesteld⁴. We volgen deze discussie, omdat dit in de toekomst financiële consequenties kan hebben voor de school. Voor de eenmalige aanschafkosten en jaarlijkse licentiekosten komen voor rekening van de school.

7. *Opening nieuwe schoolbibliotheek*

Aan het eind van de pilot volgt een feestelijke opening van de nieuwe schoolbibliotheek. Dit is in ieder geval een mooi moment om de betrokken leerlingen in het zonnetje te zetten en hen iets te laten vertellen over hun ervaringen.

⁴ Zie voor meer informatie: <https://www.lezen.nl/nieuws/passend-systeem-leenrecht-noodzakelijk/>

Wat kost het?

Deze paragraaf bevat een financiële vertaling van de activiteiten. Onderstaand schema geeft een totaaloverzicht van kosten. We splitsen dit uit naar de partner die de kosten voor haar rekening neemt. Onder het schema staat een nadere toelichting. De gemeente bekostigt haar bijdrage uit het budget voor het Onderwijsachterstandenbeleid.

	IKC De Appelhof	gemeente Druten	KION Kinderfonds
Vervangen boekencollectie	12.104	2.448	2.448
Uitvoeringskosten voor ontwerp en ontwerpkeuze	PM		
Werkbudget voor technisch ontwerp en bouw		10.000	2.500
Uitvoeringskosten nulmeting Monitor de Bibliotheek op school		242	
Eenmalige aanschafkosten Schoolbibliotheekstelsel Aura	75		
Jaarlijkse licentiekosten Schoolbibliotheekstelsel Aura	300		
Uitvoeringskosten opening nieuwe schoolbibliotheek	PM		

Toelichting

Vervangen boekencollectie

De bibliotheek adviseert op basis van de collectiescan om de huidige boekencollectie te saneren. Zij stelt voor om 1.000 nieuwe boeken aan te schaffen; circa 3 nieuwe boeken per leerling. De collectioneur van de bibliotheek helpt bij het samenstellen van de nieuwe toevoegingen aan collectie. OBR rekent € 17,- per boek (incl. tarief collectioneur). De totaalsom voor vervanging komt neer op € 17.000. De gemeente stelt per leerling een bijdrage van € 8,50 beschikbaar op basis van het aantal leerlingen in de meest recente oktobertelling. Op 1 oktober 2020 telde IKC De Appelhof 288 leerlingen. Dit komt neer op een bijdrage van € 2.448. Eenzelfde bedrag vraagt de school aan bij het KION Kinderfonds. Bij niet-toekenning door het KION Kinderfonds komt dat bedrag voor rekening van de school zelf.

Uitvoeringskosten voor ontwerp en ontwerpkeuze

IKC De Appelhof pakt dit onderdeel op als onderwijsproject. De uitvoeringskosten hiervan komen voor rekening van de school. Te denken valt aan kosten voor materiaalkosten waarmee leerlingen uit de groepen 6 t/m 8 hun ontwerpen maken. Ook de kosten voor een kick-off op 14 maart 2021 vallen hieronder. De school maakt hierin nog keuzes. Daarom nemen we dit in het financieel overzicht als PM-post op.

Werkbudget voor technisch ontwerp en bouw

De hoogte van de realisatiekosten voor de nieuwe schoolbibliotheek is grotendeels afhankelijk van de definitieve ontwerpkeuze en de materiaalkeuze. Gemeente Druten stelt een werkbudget van € 10.000 bij voorschot beschikbaar. In de aanvraag voor het KION Kinderfonds komt ook een verzoek om € 2.500 bij te dragen aan de bouw van de nieuwe schoolbibliotheek. Eventuele extra kosten voor het technisch ontwerp en bouw neemt de gemeente ook voor haar rekening. Op de bijdrage van de gemeente berust een terugbetalingsverplichting aan het eind van de pilotperiode, waarbij een eventuele bijdrage vanuit het KION Kinderfonds voorliggend is.

Uitvoeringskosten Nulmeting Monitor de Bibliotheek op School

Bibliotheek Rivierenland voert de nulmeting uit. De nulmeting vraagt om een inzet van 5,5 uur. De kosten bedragen € 242. De kosten komen voor rekening van de gemeente. De gemeente gebruikt deze informatie eveneens bij de ontwikkeling van de meerjarige beleidsstrategie.

Schoolbibliotheeksysteem Aura

De bibliotheek ondersteunt bij de aanschaf van het schoolbibliotheeksysteem. De kosten voor de aanschaf komen voor rekening van IKC De Appelhof. Ook betaalt de school de jaarlijks terugkerende licentiekosten. In totaal gaat het om een bedrag van € 375,-

Opening nieuwe schoolbibliotheek

Een plan voor de feestelijke opening van de nieuwe schoolbibliotheek wordt te zijner tijd gemaakt. De uitvoeringskosten komen voor rekening van IKC De Appelhof. De hoogte ervan zijn afhankelijk van de nog te maken keuzen. We nemen deze kosten in dit projectplan op als PM-post.